

Lélek- és rémjelenések.

Van egy korszak életünkben, mely alatt úgy szólván egészen ideál világban élünk. A dajkamesék aranyhajú tündereit ép úgy, mint a hold ezüst palástjában tánczó Czirzellét s a lenge délibábnak enyelgő alakjait mind a valóság leplébe burkolja játszi képzeletünk. S tudja isten oly jól esik e képzelt valóságban gyönyörködnünk, hogy szinte fájdalommal telik el kebelünk, midőn csalódásunkat belátjuk, midőn eltűnnek illusióink, mint őszszel a tarka pillangók! . . .

Pedig az ember nem élhet örökké illusiókban; mert jön ismét egy korszak, midőn rendeltetészerűleg kutatni kezdi mindenben és mindenütt a valót, az igazat, s ekkor vége az illusióknak!

Azonban a való sokszor oly rideg! Nem csoda tehát, ha az ember, jól-lehet megnyugvását egyedül a valóságban találja, gyönyörűségét mégis olykor a kellemes csalódásokban keresi.

S különös! Ámbár a természettudományok legtöbbet rontanak le az ember illusióiból, mindazáltal ép e tudományok segélyével eszközölhetni a leggyönyörűbb illusiókat.

Ilyen illusiók az úgynevezett lélek- és rémjelenések is.

A lélek- és rémjelenítésben különösen kitűnt Robertson e század elején s újabban Pepper és mások, kik remek mutatványaikkal országot-világot bejártván, az avatlanokban nem csekély bámulatot, a nem épen laikusokban pedig méltó érdekeltséget költöttek maguk iránt.

A téli idény alatt fővárosunknak is volt alkalmá gyönyörködni egy derék bűvésznak sikerült lélek- és rémjelenéseiben.

Több érdekes mutatvány után egyszerre csak elhomályosult az egész néző tér. A színpad is csak gyengén volt megvilágítva. A homályos háttérben egy barlang látszott, melyben a népmeséje szerint éjenként kísértetek járnak. Egy bátor utazó meg akar győződni, hogy igaz-e ez, s jól felfegyverkezve leszáll a rémes barlangba. Azonban alig nézi magát körül, már is tapasztalja, hogy a népmesének teljesen igaza van. — A föld megnyílik, nyílásából fény csapódik fel s a fénynyel egyszerre pajkos démonok jönnek elő, kik ellopván létráját, őt folytonos kínzás között fogva tartják. Majd különféle rémalakok jelennek meg, s helyzete ezek között annál kétségbeejtőbb, minthogy fegyvereinek semmi hasznát sem veheti. Vág, de kardja nem fog; lő, de golyója nem talál; birokra kelne, de midőn meg akarja ragadni a kísértetet: eltűnik az ép oly titokteljesen és hirtelen, mint a hogy megjelent. Végre még éhség is gyötri, s hogy gyötrelme és szánakodó részvétünk teljes legyen: a furfangos démonok asztalt hoznak eléje, izletes ételekkel kínálják, de midőn az ételért nyúl: szegény Tantalus! eltűnik az asztal előle mindenestől, mintha csak elfűtták volna.

Ekkor azonban vége a szenvedésnek. Nyájas tündérek jelennek meg. Segélyök által visszanyeri szabadságát s velök (líhetőleg a pajkos démonok és rémes szellemekkel egyetemben) jóízű vacsorára siet a legközelebbi vendéglőbe.

A vége igen természetes és világos, fogják gondolni t. olvasóim. De a többi, a többi?! — A többi is igen egyszerű.

Ha alkonyatkor gyertyát gyújtunk s a gyertya felett kitekintünk ablakunkon: nemde világos, hogy az ablakon kívül látni fogjuk a gyertyát az élesekben megvilágított bútorokkal egyetemben? — De úgy-e bár látni fogjuk egyszersmind a künn levő tárgyakat is, s ha valamely külső tárgy ép annyira van ablakunktól, mint a gyertya: könnyen azon illúsióba eshetünk, hogy gyertyánk ama tárgyon vagy mellette ég? . . .

És ime, e mindennapi látványon alapúl egyik módja a leggyönyörűbb lélek- és rémjelenéseknek!

A jelenítés ezen módjánál fő tényezői csalódásunknak: egy nagy és szépen átlátszó s e miatt észrevehetetlen üvegtábla, s egy titkos szinpad.

Az üvegtábla a rendes szinpad közepén áll egy kissé a nézők felé hajolva, a titkos szinpad pedig a tábla és nézőtér között van berendezve a látható szinpadnál mélyebben. Ezen alsó szinpadon játszanak a bűvész társai és társnői, kiket az üveg által visszatükrözve fenn mint szellemeket látunk.

Hogy a szellemképek alakja jobban kidomborodjék s tisztábban visszatükröződjék, a titkos szinpad fekete kelmével vonatik be; maguk a szellemek ellenben fehér vagy más rikító színben jelennek meg, s emellett erős világításba helyeztetnek. E célból velök szemben, a szinpad alatt hatalmas villanyos lámpa vagy más gazdag fényforrás van elhelyezve, melyből alkalmas készülék segítségével a sugarakat tetszés szerinti mennyiségben lehet rájuk árasztani.

Az ily világítás, mely kény és kedv szerint erősíthető és gyengíthető, kétség kívül igen jó szolgálatot tesz; mert, ha a fény fokozatosan gyengíttetik, akkor a szellem alakok mintegy feloszlanak látszanak, ami a nézőkre közönségesen sokkal mélyebb benyomást gyakorol, mint ha a fény hirtelen elzárásával a szellemek egyszerre eltűnnek.

A játszók szerepe az efféle lélek- és rémjelenéseknél nem épen kényelmes és könnyű. Azoknak ugyan is, kik e szellemeket adják, az üvegtáblával párhuzamosan kell magukat tartaniok, mert képök csak akkor látható egyenes állásban; annak pedig, kit a tábla mögött a kísértetek között látunk, biztosan kell tudnia, hogy a szellemképek mely ponton tűnnek fel, mert ámbár azokat nem láthatja, mozdulatait mégis hozzájuk kell alkalmaznia.

A lélek- és rémjelenítés e módját Pepper találta fel, ki szabadalmazott

találmányával a londoni polytechnicumban tette első és roppant hatású kísérleteit.

De nem kevésbé hatásos és szintén igen szép mutatványokat eszközölhetni az úgynevezett phantokóppal (rémjelenítővel) is, melylyel Robertson, a híres léghajós és physikus, századunk elején úgyszólván elbűvölé néző közönségét.

Akkorában persze valóságos talány volt még a mód és eszköz, melylyel ő meglepő mutatványait elővarázslá; pedig az egész nem volt más, mint az ismeretes bűvös lámpa. Külséjére nézve hasonló a fényképező (photographirozó) eszközhöz, mely — amint mindenki tudja — három vagy négy lábon álló ládácska, előrészen csővel ellátva; de belső szerkezetére attól lényegesen különböző. Hátsó részében ugyanis vájt tükör van alkalmazva, melynek gyúpontjában fényes lámpa ég. A tükör a lámpa sugarait párhuzamosan veti vissza a láda elején levő cső felé. E cső külső és belső végén egy-egy domború lencse van, melyeken belül, a cső oldalán, egy rés látható. Az előállítandó szellem-képek e résbe dugatnak. A képen és lencséken keresztül jövő fénysugarak valamely táblával felfogatván, a kép a táblán megfordítva és annál nagyobb alakban lesz látható, minél távolabb áll az eszköztől. Ennélfogva, hogy a szellemkép egyenes állásban és természetes nagyságában legyen látható: a csőbe a képet fordítva kell tenni s az eszközt a táblától kellő távolságba helyezni.

Különben a kép felfogható fehér falon vagy sűrű füstben is; de legegyszerűbben használhatni e czélra kipányvázott finom mousselinet, mert az erre vetett képek elülről és hátulról is tisztán szemlélhetők. Midőn tehát a lélek- és rémjelenéseket Robertson phantokópjával akarják eszközölni, a nézőtér és a bűvész közé mousseline falat vonnak s erre vetik a szellemképeket. A ház és szinpad egyszerre elsötétül, a függöny felvonatik s a rémes szellemek mintegy a légben lebegve majd ijesztő közel jönnek a nézőhöz, majd eltűnnek a messze távolban. A szellemeknek e látszólagos mozgását is igen egyszerűen eszközlik. Ugyanis a rémjelenítő eszköz posztóval talpalt kerekeken egész zajtalanul tolható előre vagy hátra, mi által — amint tudjuk — a kép majd kisebbnek, majd nagyobbak látszik. De a néző hozzá van szokva azon csalódáshoz, hogy ugyanazon tárgyat távolról kisebbnek látja, mint közletről; ennélfogva viszont igen könnyen esik ellenkező csalódásba azt hívén, hogy a kisebbnek látszó kép távolabb van, mint a mely nagyobbak látszik, vagyis, hogy a szellem egyszer közeledik hozzá, másszor pedig távolabb áll tőle.

A csalódás még fokozható, ha nemcsak az eszköz, hanem a lencsék is mozgathatók, azaz ha egymáshoz közelebb vagy távolabb helyezhetők; továbbá, ha a lámpa fénye czélszerűen erősíthető és gyengíthető.

Hogy a látvány hatása mennyire növekedik, ha még természetű mennydörgés és alkalmas zene is elősegíti a nézők képzelődését, azt mondanom sem kell.

VOLLY ISTVÁN.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.